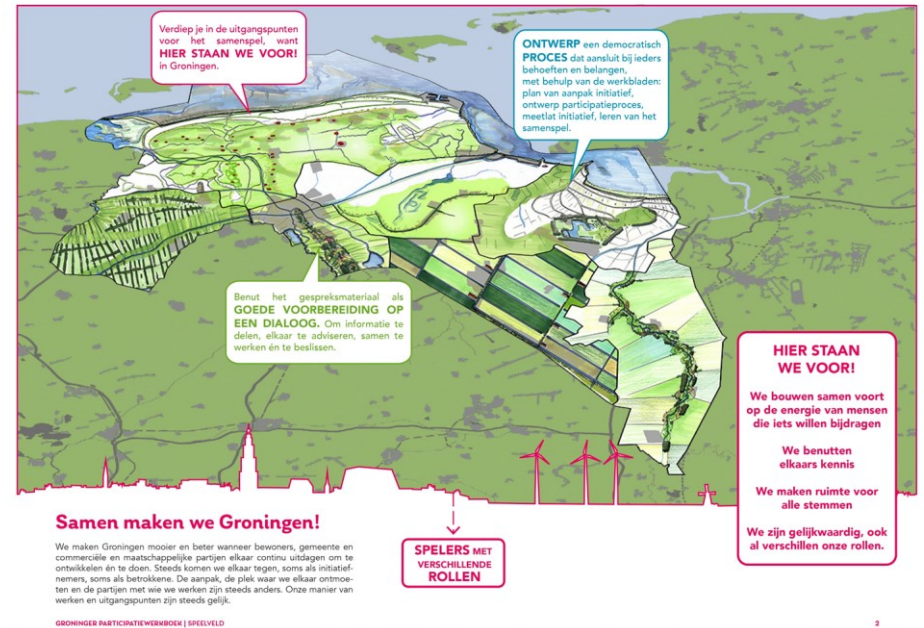

Kwaliteit Openbaar Bestuur & Participatie Provincie Groningen

Programmamanager Kwaliteit Openbaar Bestuur
Provincie Groningen

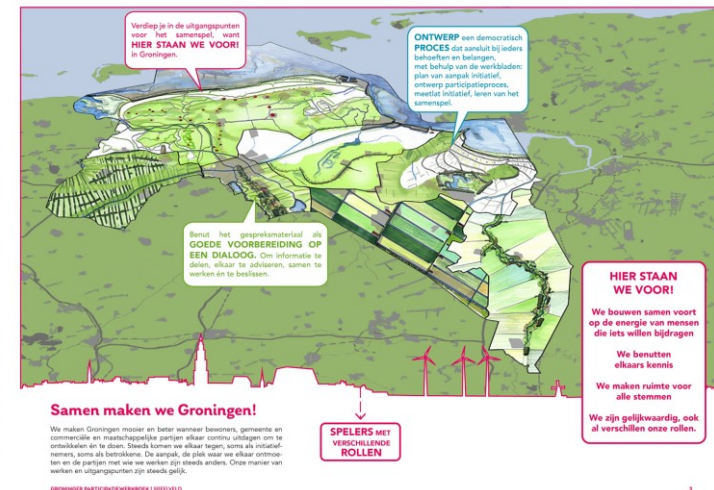

Drie pijlers

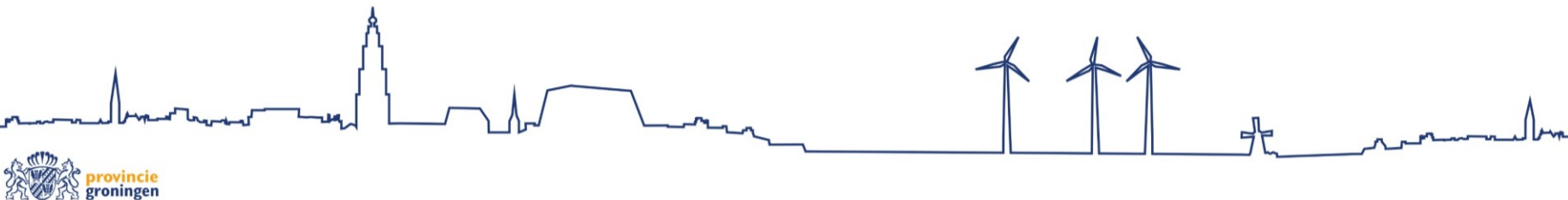
Programma

Kwaliteit Openbaar Bestuur

Provincie Groningen

1. Werken aan draagvlak en participatie: o.a. participatieleidraad ontwikkelen
2. Samenwerking met gemeenten en andere overheden
3. Lerende organisatie, kennisontwikkelen

Waarom

participatie & zeggenschap?

- Collectieve intelligentie mobiliseren → *betere plannen*
- Aandacht voor machtsbalans (tegenmacht), zeggenschap, democratische vernieuwing en actief burgerschap → *eigenaarschap, draagvlak*
- Uitlokken en versterken van betrokkenheid, zorg voor elkaar en de leefomgeving → *samen*

POSITIONERING

VERLEDEN

HEDEN

TOEKOMST

BURGER EN OVERHEID

1. Geen participatie: **OVERHEID** doet

2. Burgerparticipatie: **OVERHEID** betreft **BURGERS**

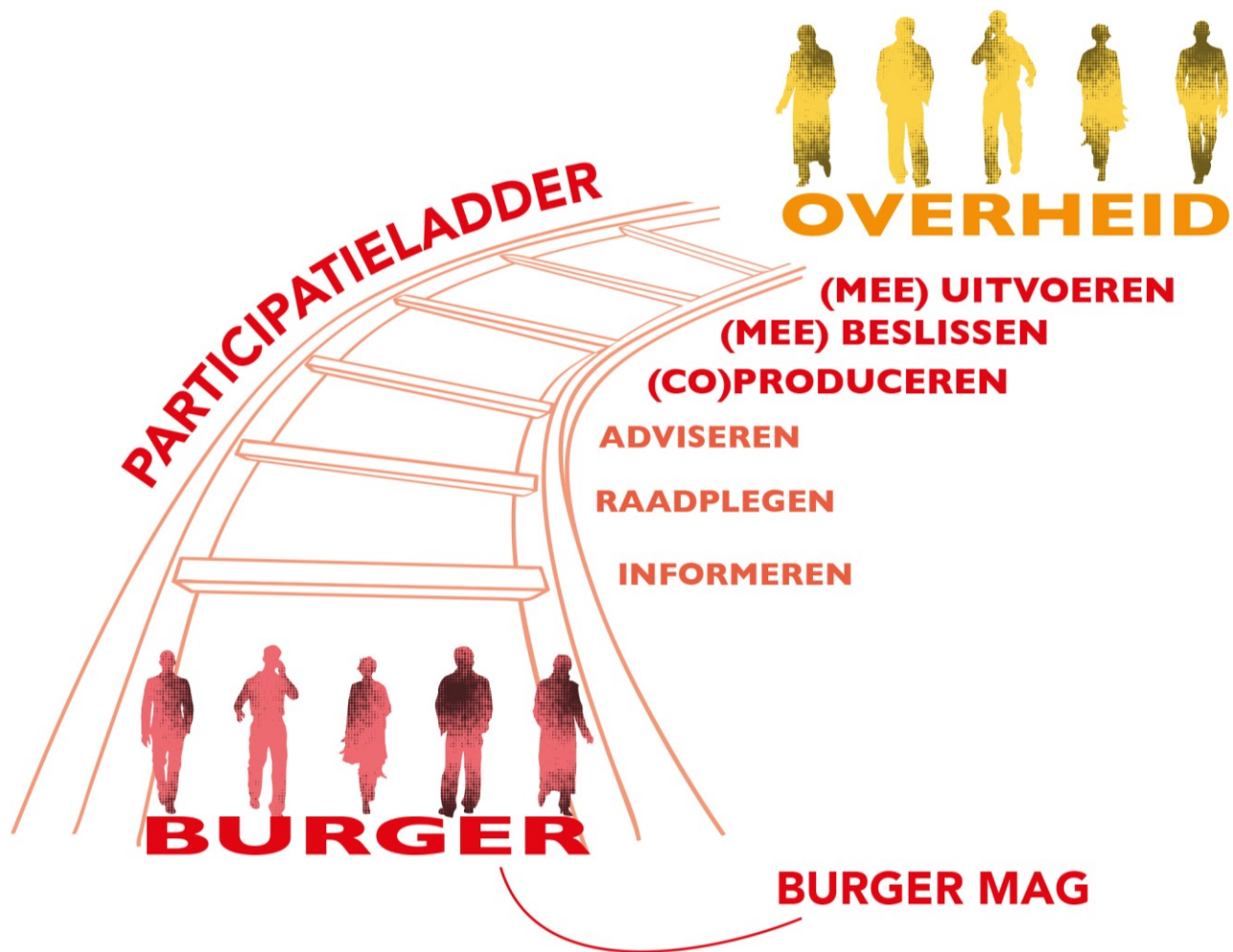

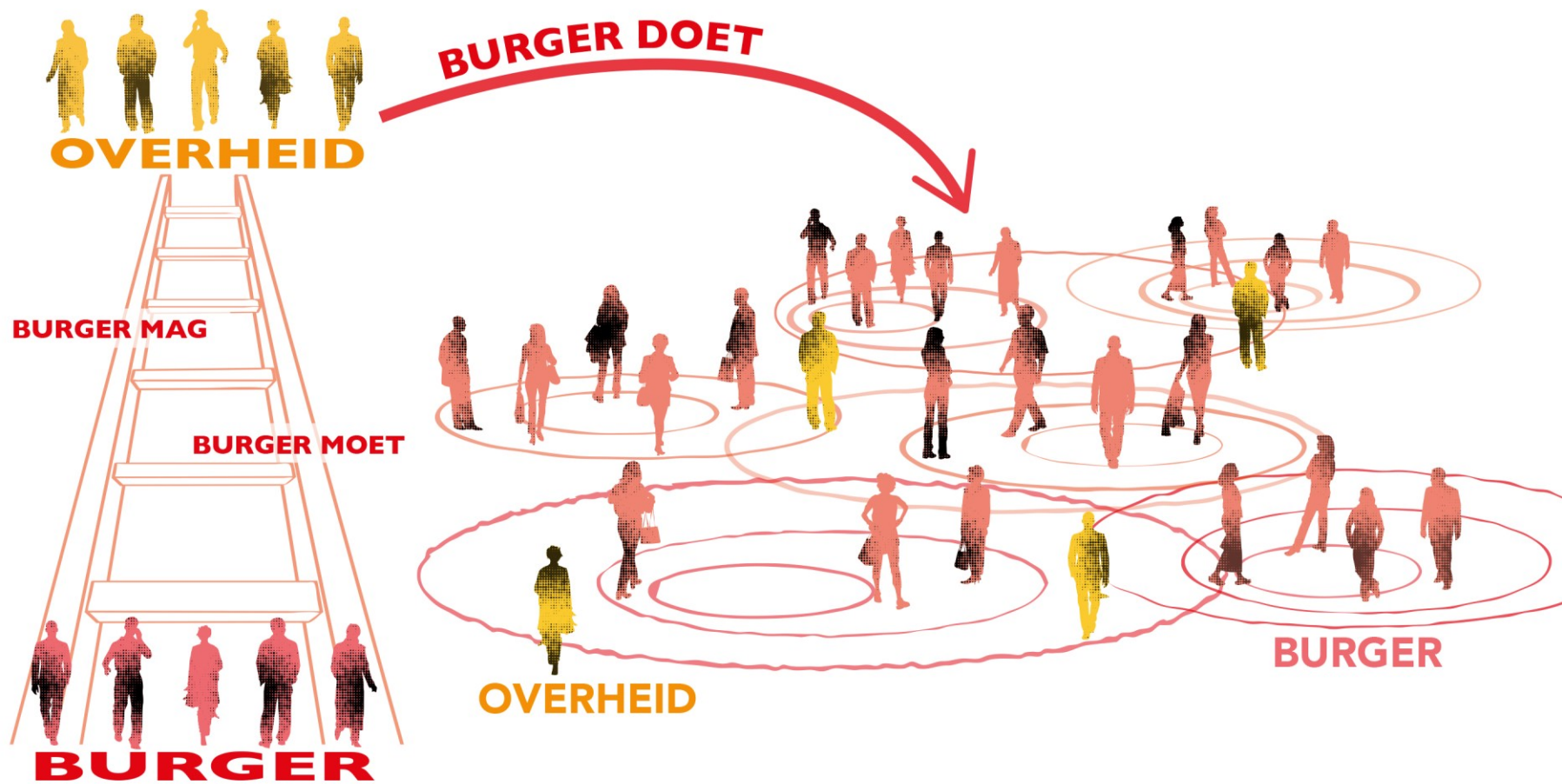
3. Overheidsparticipatie: **BURGERS** met steun van de **OVERHEID**

4. Zelforganisatie: **BURGERS** doen

Ontleend aan: Joop Hofman, Rode Wouw

Democratie = meer dan de meerderheid + 1

Democratie =

Meer dan 1 keer
per 4 jaar stemmen

- Eigenaarschap, actief burgerschap
- Zelf je standpunt mogen vormen
- Van mening mogen veranderen
- Besluitvorming zo inclusief mogelijk, zoveel mogelijk mensen die het aangaat er ook bij betrekken
- Slechts representatie als het echt nodig is
- Zoveel mogelijk van het minderheidsstandpunt meenemen in het meerderheidsstandpunt

Waar aan voldoet een zorgvuldig democratisch proces?

De Democratische Waarden

- **Inclusie:** Hebben alle betrokkenen een stem in het proces? Is deze vorm toegankelijk? In hoeverre is er ruimte voor minderheidsbelang?
- **Transparantie:** Is het transparant wie, wanneer, waar en hoe over spreekt en besluit? Zijn de werkwijze en begroting inzichtelijk?
- **Efficiency:** Hoeveel geld, tijd en energie vraagt het? Weegt de investering op tegen de opbrengst (voor inwoners, stakeholders)?
- **Deliberatie:** Vindt er een open en toegankelijk gesprek plaats? Is de wijze van dialoog, discussie en besluitvorming zuiver?
- **Democratische vaardigheden:** Is iedereen voldoende toegerust om mee te doen en verantwoordelijkheid te dragen?
- **Zeggenschap:** Hoe is macht en tegenmacht, checks & balances, georganiseerd? Hoe gaat verantwoordelijkheid samen met zeggenschap? Wie zet de agenda?

Rollen van Provinciale Staten

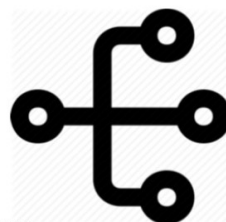
**Belangen-
afweger**

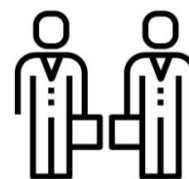
**Koersbepaler/
beleidsvormer**

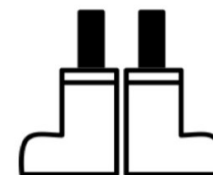
Controleur

**Proces-
ontwerper**

**Vertegen-
woordiger**

Verbinder

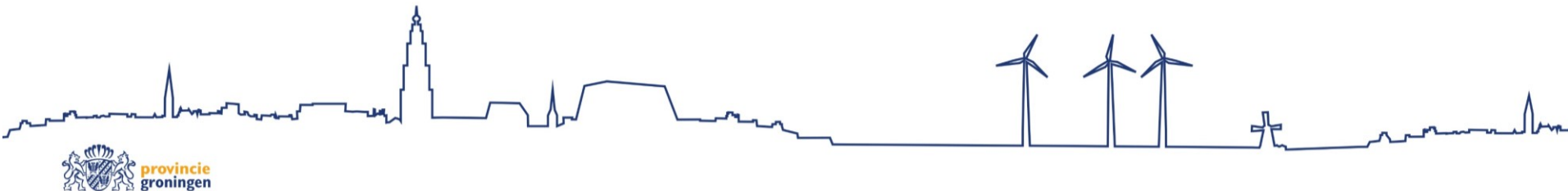
Rollen van Provinciale Staten

Hoe bouw je dit als statenlid in in je dagelijkse werk?

Sturen op de kwaliteit van het proces ©Marije vd Berg

1. Fase kaderstelling = bepalen van het speelveld
2. Vraag aan GS om procesvoorstellen:
 - Waarom doen wij dit?
 - Waaraan moet het proces voldoen? Waarden & kenmerken.
 - Wat is de fase waarin we zitten?
 - Wie zijn de actoren, wat zijn de belangen?
 - Keuze voor vormen en momenten door de professionals
3. Inzetten op gemengde gesprekstafels, met verschillende spelers (GS, PS, bewoners, instellingen, ambtenaren etc.)
4. Intervenier als statenlid ook op procesniveau
5. Deel je dilemma's, bijv. dat je het gevoel hebt steeds met dezelfde mensen om tafel te zitten (*usual suspects*), bespreek dat met de mensen zelf.
6. Bestel het gedoe! Niet streven naar eenstemmigheid en zo min mogelijk mensen op publieke tribune en inspraakreacties.

GRONINGER PARTICIPATIE WERKBOEK

Verdiep je in de uitgangspunten voor het samenspel, want **HIER STAAN WE VOOR!** in Groningen.

ONTWERP een democratisch **PROCES** dat aansluit bij ieders behoeften en belangen, met hulp van ontwerp participatieproces, plan van aanpak initiatief, en leren van het samenspel.

Benut het gespreksmateriaal als **GOEDE VOORBEREIDING OP EEN DIALOOG**. Om informatie te delen, elkaar te adviseren, samen te werken én te beslissen.

HIER STAAN WE VOOR!

We bouwen samen voort op de energie van mensen die iets willen bijdragen

We benutten elkaars kennis

We maken ruimte voor alle stemmen

We zijn gelijkwaardig, ook al verschillen onze rollen.

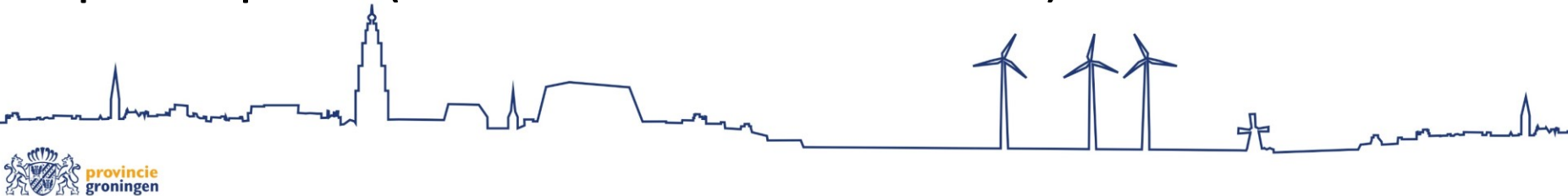
Samen maken we Groningen!

We maken Groningen mooier en beter wanneer bewoners, gemeente en commerciële en maatschappelijke partijen elkaar continu uitdagen om te ontwikkelen én te doen. Steeds komen we elkaar tegen, soms als initiatiefnemers, soms als betrokkene. De aanpak, de plek waar we elkaar ontmoeten en de partijen met wie we werken zijn steeds anders. Onze manier van werken en uitgangspunten zijn steeds gelijk.

**SPELERS MET
VERSCHILLENDE
ROLLEN**

Doel Participatiewerkboek - *gemeente* Groningen

- Uitwerking **Participatieleidraad** voor initiatiefnemers en ontwikkelaars (dus ook de provincie/gemeente):
de kunst van het goede vragen stellen
- Hoe zien we het **samenspel** tussen ambtenaren, college, raad (of Staten), bewoners en initiatiefnemers: **Groningse Waarden**
- **Handvatten** en **tools** om een goed participatieproces te organiseren
- **Meetlat** voor check op de kwaliteit van het plan & de participatie (ook voor raden en staten)

GOEDE VOORBEREIDING OP EEN DIALOOG

SAMEN BESLISSEN

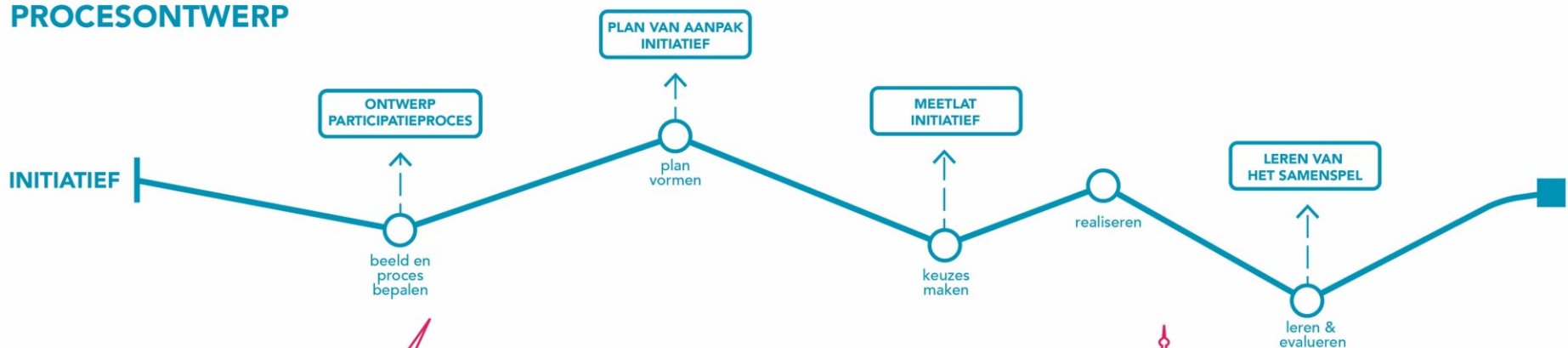
SAMEN DOEN EN MAKEN

ELKAAR INFORMEREN

ELKAAR RAADPLEGEN EN ADVISEREN

MEER
INFORMATIE
ONLINE
→
WERKVORMEN

PROCESONTWERP

GRONINGER SPEELVELD

Inhoud werkboek

Om het aanpakken van opgaven en ontwikkelingen samen en op een herkenbare manier te doen heeft Groningen een Participatiewerkboek gemaakt. Met praatplaten die gesprekstof bieden om het samenspel met elkaar te doordenken en werkbladen die uitnodigen om plannen samen te ontwikkelen en om een goed participatieproces te organiseren.

**HIER STAAN
WE VOOR!**
Groningse waarden

**SPELERS MET
VERSCHILLENDE
ROLLEN**

**KANSEN
PAKKEN**

**JE NEEMT
JEZELF MEE**

**EERSTE HULP BIJ
PARTICIPATIE**

ZO VERSTERKEN WE DE GRONINGSE LOKALE DEMOCRATIE!

Of het nu gaat om het overstappen op nieuwe energiebronnen, het bouwen aan leefbare en gezonde wijken en dorpen, of het omgaan met armoede: het aanpakken van maatschappelijke opgaven lukt alleen als gemeente, bewoners, ondernemers en maatschappelijke instellingen samen ervoor gaan.

Door initiatieven aan elkaar te verbinden te zoeken naar een vorm van samenwerking, die past bij wat samen kan en mogelijk is in buurt, wijk, dorp, stad en regio. Met helderheid over proces, en openheid in informatie en geld. De aanpak, de ontmoetingsplek en partijen zijn steeds anders. Onze manier van werken en uitgangspunten zijn steeds gelijk.

**HIER STAAN
WE VOOR!**

*We bouwen voort op de
ENERGIE van mensen die
willen bijdragen*

*We benutten
elkaars KENNIS*

*We maken ruimte
voor ALLE STEMMEN*

*We zijn GELIJKWAARDIG,
ook al verschillen
onze ROLLEN*

*We bouwen voort op de
ENERGIE van mensen die
willen bijdragen*

*We benutten
elkaars KENNIS*

*We maken ruimte
voor ALLE STEMMEN*

*We zijn GELIJKWAARDIG,
ook al verschillen
onze ROLLEN*

Een maatschappelijk vraagstuk of een kans brengt ons samen. In het aanpakken ervan zetten we onze kop d'r veur en zoeken we naar oplossingen.

We zorgen er samen voor dat iedereen kan meedoen.

Met elkaar weet je meer dan alleen. Daarom benutten we de intelligentie van de mensen en organisaties in Groningen. In het zoeken naar oplossingen brengen we experts, ervaringsdeskundigen, belanghebbenden en belangstellenden samen. In het collectief vind je vak-kennis én praktijkervaring.

We brengen de verschillende perspectieven en belangen in beeld en staan open voor elkaar.

We gaan op zoek naar mensen die misschien anders denken of zich niet zo snel melden. Of zorgen in elk geval dat belangen die niet of minder in beeld zijn op tafel komen.

We werken toe naar acceptabele beslissingen, waar mogelijk elementen van het minderheidsstandpunt worden opgenomen in het meerderheidsstandpunt. We hoeven het niet altijd helemaal met elkaar eens te zijn.

We spreken elkaar aan op het leveren van een opbouwende bijdrage: het juiste, het goede, het eerlijke.

En we zijn bereid aan een compromis te werken. We behandelen anderen, zoals je zelf behandeld wilt worden.

Groningse Waarden

In Groningen hanteren we een paar simpele uitgangspunten in het samenspel tussen bewoners, gemeente, ontwikkelaars en andere initiatiefnemers. Hier staan we voor!

Als **COLLEGE VAN B&W** werk je voor de bewoners van Groningen en vanuit de energie in de stad en de dorpen. Als bestuur breng je plannen die met, door en voor de gemeenschap worden gemaakt verder. Als **gelijkwaardig partner** en/of **vertegenwoordiger van het zwakste belang**. En ook als **bevoegde gezag** dat de wet handhaaft.

Als **RAADSLID** ben je onder andere de borger van het democratische proces. Als **agendasetter** breng je thema's onder de aandacht of stel je inhoudelijke kaders op. Als **verbinder** en **controleur** kijk je of alle relevante mensen en partijen meedoen en of mensen die er anders over denken invloed kunnen hebben. Als **scheidsrechter** of **beslissers** hak je knopen door over belangen. En je **controleert** of het bestuur zijn rol goed vervult.

Als **BEWONER** kies je bij welke plannen of initiatieven je betrokken wilt zijn of waar je je niet mee wilt bemoeien. Je doet mee als **belanghebbende**, **betrokkene**, **initiatiefnemer**, **meedenker**, **uitvoerder** of **beslissers**.

Als **projectONTWIKKELAAR**, **bewonersinitiatief**, **corporatie**, **maatschappelijke organisatie** of **ondernemer** help je bij het aanpakken of oplossen van huisvestingsvragen, de inrichting van de openbare ruimte of zorg, ontmoeting en activiteiten in de buurt. Je hebt **ideeën** hiervoor, en soms ook de **vakkennis**, het **geld** en/of de **uitvoeringskracht** om aan de slag te gaan.

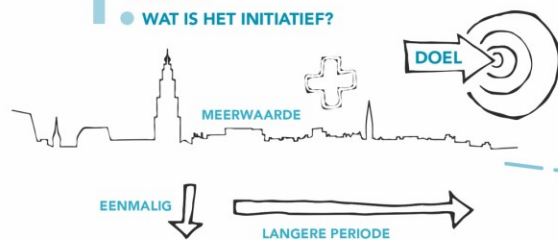
AMBTENAREN hebben verschillende rollen in het samenspel. Als **verbinder** van bewoners, het bestuur en organisatie(s), die initiatieven met en uit de stad verder brengt. Als **adviseur** in het opzetten van democratische processen, zodat dat iedere belanghebbende en belangstellende mee kan doen. Als **generalist**, die het geheel overziet, in beeld brengt wat er speelt en verkent wat er nodig is en of de uitvoering goed verloopt. Of juist als **specialist** met specifieke kennis. En als **toetsers/handhaver**, die checkt of de afspraken worden nagekomen.

Spelers met verschillende rollen

Het aanpakken van maatschappelijke opgaven in stad, wijken en dorpen lukt als bewoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, college, gemeenteraad en ambtenaren er samen voor gaan. Je ontmoet elkaar steeds, in verschillende rollen.

1 WAT

• WAT IS HET INITIATIEF?

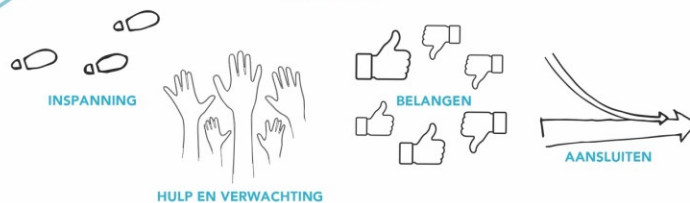
2 WIE

• WIE DOET ER MEE?

3 BELANGEN

• WELKE BELANGEN SPELEN MEE?

4 WAARDE

• WAARDE VAN HET INITIATIEF?

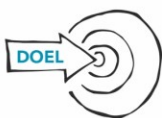
5 WEL/NIET

• WAT KAN WEL EN NIET?

Plan van Aanpak initiatief

Plannen worden sterker als je kennis, feiten, cijfers, ervaringen en geld samenbrengt. Benut dit **PLAN VAN AANPAK** als hulp voor een gesprek met betrokkenen over je initiatief.

1. WAT

HOE COMPLEX IS
HET VRAAGSTUK?
GESTRUCTUREERD

ONGESTRUCTUREERD

VALT ER WAT
TE KIEZEN?

2. FASE

VOOR WELKE FASE
ONTWERP JE EEN
PARTICIPATIEPROCES?

3. PERIODE

WAT IS DE
DUUR VAN HET
PARTICIPATIEPROCES?

KORT PROCES

LANG PROCES
MET BEGIN & EINDE

CONTINUE DIALOOG

6. AGENDA

WELKE ONTMOETINGEN
ZIJN AL GEPLAND?

INITIATIEFNER(S)

5. WIE

WELKE MENSEN
OF ORGANISATIES
BETREKKEN WE?

WIE IS NODIG?

WIE MERKT WAT?

4. DOEL

WAT WILLEN WE
MET PARTICIPATIE
BEREIKEN?

ELKAAR INFORMEREN

ELKAAR RAADPLEGEN EN ADVISEREN

SAMEN BESLIJSEN

SAMEN DOEN EN MAKEN

7. REGIE

WIE IS VERANTWOOR-
DELIJK VOOR PLAN EN
UITVOERING VAN HET
PROCES?

GEMEENTE

ORGANISATIE

WIJK
BUURT / DORP

8. DOEN

WAT DOEN WE NA DE
PARTICIPATIE MET DE
OPBRENGSTEN?

KENNIS EN ERVARING

DRAAGVLAK

BELANGEN

STEUN

MENINGEN

9. VORM

WELKE WERKVORMEN
EN INSTRUMENTEN
GEBUIKEN WE?

WERKVORMEN

MEER
INFORMATIE
ONLINE

Ontwerp participatieproces

Denk bij de start met elkaar na wat je bereiken en welke (groepen) mensen je wilt betrekken. Dat biedt houvast, voor jezelf en anderen. Beantwoord deze 9 vragen en **ONTWERP** een **PARTICIPATIEPROCES**.

1 ONTMOETEN?!

• IS EEN ONTMOETING NODIG?

NIET ONTMOETEN ALS:

2 DOEL

• WAT IS HET
DOEL VAN DE
ONTMOETING?

3 FYSIEK/ONLINE

• FYSIEKE OF ONLINE ONTMOETING?

4 GROEP

• MET WIE AAN TAFEL?

7. MATERIAAL

• ONDERSTEUNENDE
MATERIALEN

6. PLEK

• KIES EEN
AANTREKKELIJKE
LOCATIE

PLEK KLOPT
MET ONDERWERP

SFEER

5. WERKVORMEN

• WAT ZIJN PASSENDE
WERKVORMEN?

MEER
INFORMATIE
ONLINE

8. UITNODIGEN

• WEES UITNODIGEND

9. VERVOLG

• ZEGT HET VOORT

Een prettige ontmoeting en open dialoog

En dan is het zover... binnenkort is er een ontmoeting voor allerlei betrokkenen. Benut de punten hieronder voor het uitwerken van een concrete ontmoeting. Beantwoord de vragen in dit werkblad, vind een passende werkvorm en ga aan de slag. Kom je er niet uit? Zoek dan eerste hulp bij participatie.

1 WAT

• WAT IS HET INITIATIEF?

2 WIE

• WIE DOET ER MEE?

3 BELANGEN

• WELKE BELANGEN SPELEN MEE?

4 WAARDE

• WAARDE VAN HET INITIATIEF?

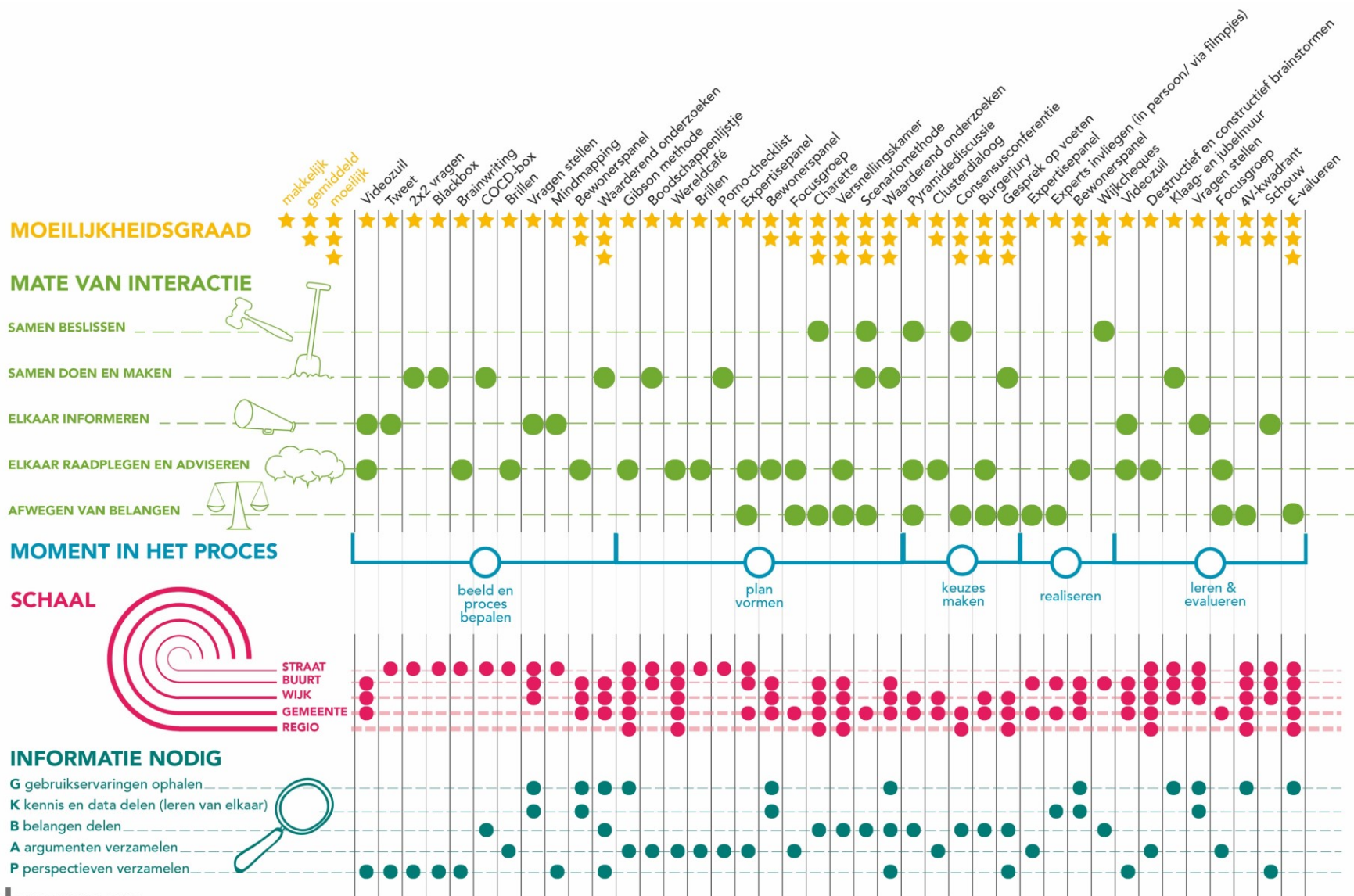
Meetlat initiatief

Voordat de uitvoering start, is het relevant om knopen door te hakken over prioriteiten en inzet. En in sommige gevallen heb je vergunningen of subsidie of andere ondersteuning nodig van de gemeente. De gebiedsteams kunnen helpen in het honoreren van initiatieven. Zij zijn permanent in gesprek met de wijken over wat goed en nodig is in een gebied. En kennen zo de context waarbinnen een initiatief zich aandient. Het werkblad **MEETLAT INITIATIEF** is bedoeld voor een beoordelaar van het initiatief om keuzes te maken en vragen te stellen over het initiatief.

5 WEL/NIET

• WAT KAN WEL EN NIET?

Werkvormen

Welke werkvorm nodigt uit om te gaan doen? Kies er een die past bij het doel van de ontmoeting: elkaar informeren, elkaar raadplegen of adviseren, samen dingen doen en maken, samen beslissen. Gebruik de online zoekmachine voor inspiratie en suggesties.

Speelkaarten

Om de opbrengst uit een ontmoeting zo groot mogelijk te maken, benut je de **SPEELKAARTEN** in dit participatiewerkboek. Erop staan beproefde 'Groningse' werkvormen voor fysieke en online ontmoetingen. Ze zijn ingedeeld naar de mate van interactie tussen initiatiefnemer en betrokkenen en gaan over: elkaar informeren, elkaar raadplegen en adviseren, samen dingen doen en maken, en samen beslissen. Gebundeld vormen de ontmoetingsmomenten een participatieproces, waarin je met anderen werkt aan je initiatief.

Samen beslissen

Bewoners, ondernemers en overheid dragen samen verantwoordelijkheid voor de koers, plannen en uitvoering. Iedere speler heeft een bepalende en meebeslissende stem.

Samen doen en maken

In een continue dialoog bedenken we als spelers wat het beste is voor wijk, buurt, dorp of stad. Iedereen brengt kennis, kunde en netwerk in. Samen voeren we het plan uit en zorgen we dat iedereen z'n inbreng kan hebben.

Elkaar raadplegen en adviseren

In een open gesprek denken we met elkaar mee en delen perspectieven. Elke speler weegt voor zichzelf de genoemde argumenten en maakt keuzes.

Elkaar informeren

We houden elkaar op de hoogte van de activiteiten die we zelf ondernemen. Er is geen ruimte voor beïnvloeding. We luisteren naar elkaar.

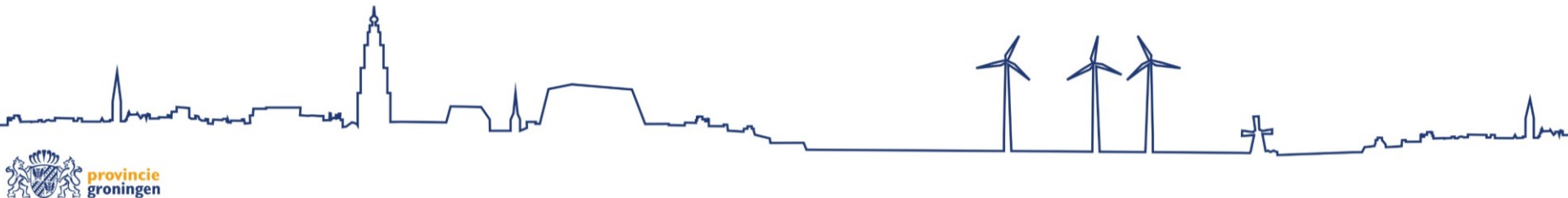
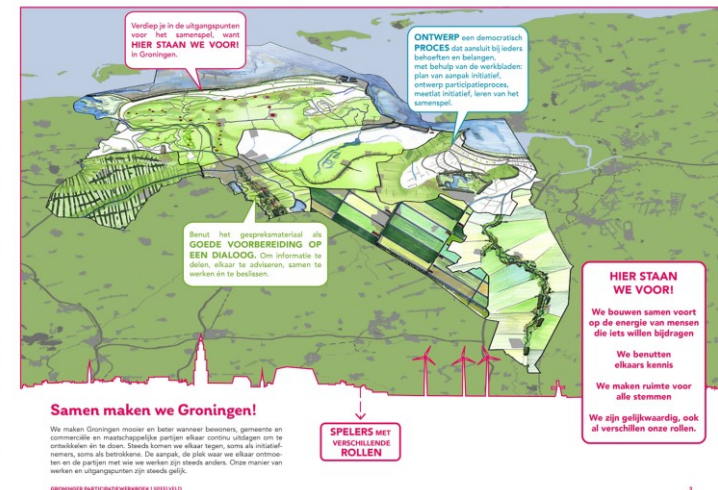
EERSTE HULP BIJ ONLINE PARTICIPATIE

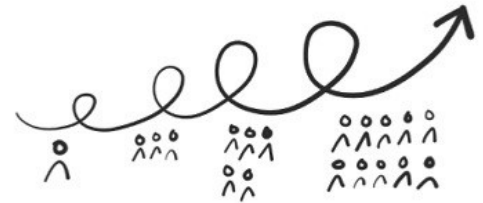
Achtergrondinformatie

Programma Kwaliteit Openbaar Bestuur

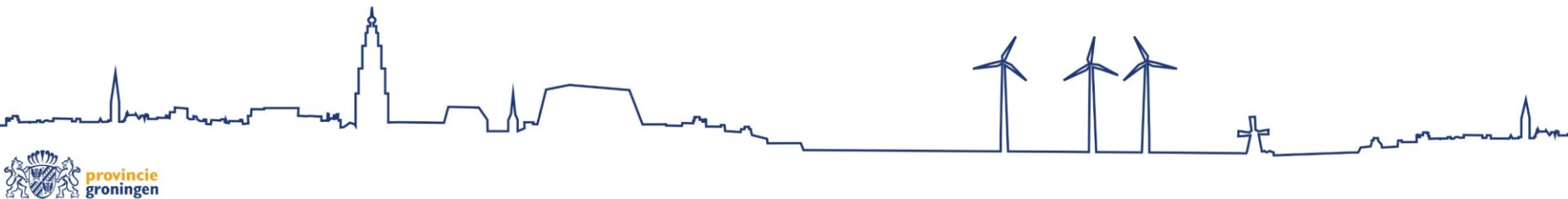
1. Werken aan draagvlak en participatie: o.a. participatieleidraad ontwikkelen
2. Samenwerking met gemeenten en andere overheden
3. Lerende organisatie, kennisontwikkelen

De vliegwielen die het Programma KOB in beweging brengen

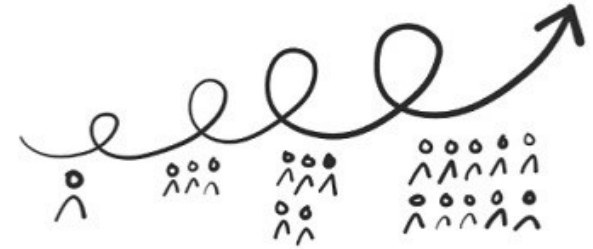

1. Ontwikkelen Participatieleidraad, participatiegarage & -spel
2. Provinciedeel Digitale Democratie: online participatieplatforms
3. Quick Scan Democratie (van provincie en individuele gemeenten) + follow up Plan van Aanpak
4. Uitbouwen regionale samenwerking a.d.h.v. concrete thema's (participatie, omgevingswet, financiën)

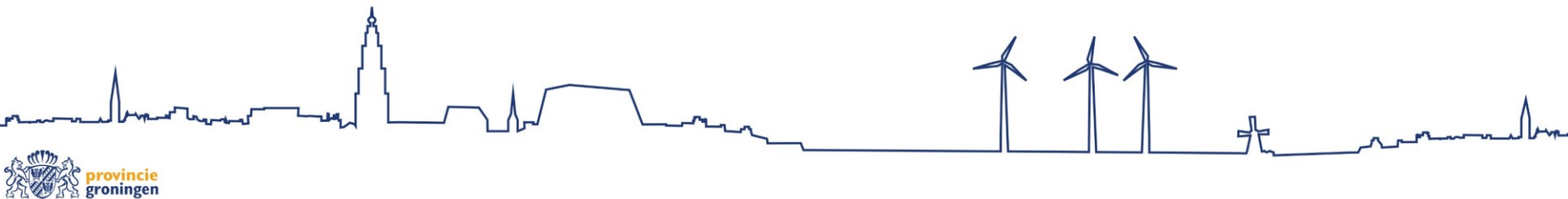

Kenmerken van de vliegwielen

- Raken de essentie van de programmalijnen
- Brengen focus aan
- Interne én externe impact
- Brengt dialoog en bewustzijn op gang én zet aan tot actie
- Impact op College van GS, Provinciale Staten, ambtenaren (organisatieontwikkeling) en inwoners/stakeholders/netwerk
- In samenspel ontwikkelen
- Geeft handelingsperspectief o.b.v. positieve energie

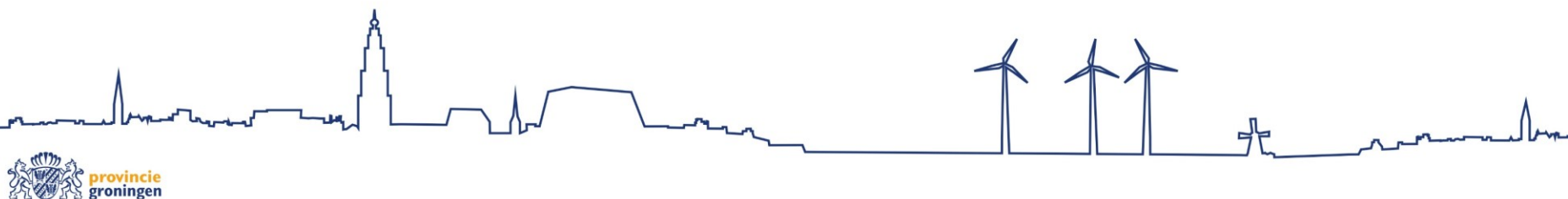

→ *Provincie als aanjager, facilitator, verbinder*
→ *Samen met gemeenten!*

Programma KOB is over 2 jaar geslaagd als:

- Op alle 3 de programmaliijnen de eerste stappen zijn gezet
- Er in verschillende portefeuilles en op meerdere terreinen merkbaar impact is
- Als de organisatie concrete ervaring heeft opgedaan
- Als er met de Griffies een programma voor raden en Staten is ontwikkeld (volksvertegenwoordiging op de juiste momenten en de juiste manier in positie)
- Als we het leren provinciaal samen vormgeven (ook bestuurlijk)
- Als we Participatie als 1 overheid samen weten in te vullen
- Als we in de samenwerking met gemeenten een impuls hebben gegeven: gebiedsgedeputeerden & gebiedsgerichte werkwijze vd organisatie, regionale samenwerking
- Meer lezen? [Interview voor Democratie in Actie](#)

Vragen?

